

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

De corporali Virginis pulchritudine. Sectio III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

intercluso peccator viuere diutius non possit. Quo etiam sensu Christus Dominus appellatur *spiritus oris nostri* Thren. 4. *Spiritus oris nostri Christus Dominus captus est in peccatis nostris*: quia videlicet sicut si alicui anima intercludatur, halitusque omnis, & respiratio impediatur, viuere nequaquam posset: ita ablato nobis Christi auxilio viuere spiritualiter non possumus, quippe qui suspiritus oris nostri, & habitus ipse, quo viuimus.

Thren. 4. 20.
Christus spiritus oris nostri cur dicitur.

V II.
D. Carth.

Maria nomine auditio gaudet in purgatorio anime.

Denique refertur in reuelationibus sanctæ Brigittæ (vt auctor est Dionys. Carth. lib. 3. de laudibus Virg. cap. vlt.) ei beatam Virginem apparuisse, & in hunc modum loquentam fuisse: Audi, quantum filius meus nomen meum honorauit: mecum nomen dum Angeli audiunt, gaudent, Deo que gratias agunt, quod per me, & mecum talem gratiam fecit. Et quoniam vident humanitatem filij mei in Deitate glorificatam, qui in Purgatorio sunt, gaudent nomine meo auditor: quemadmodum æger iacens in lecto, cum audit verbum solatij. Angeli etiam boni audito hoc nomine iustis magis propinquant, & de eorum latantur profectu, quibus sunt ad custodiam deputati: omnes quoque Demones verentur hoc nomen Maria, eoque audito aufugiunt.

De corporali Virginis pulchritudine.

SECTIO III.

I. **P**ostquam de sacerrimæ Virginis nomine differuimus sequitur, vt de eius specie, & venustate dicamus: in feminis enim forma potissimum spectatur: quare prius de corporali eius pulchritudine, deinde verò de spirituali disputabimus. Quod igitur ad corporalem Virginis pulchritudinem spectat, fuisse eam in Virgine omnibus numeris absolutam, sacerrimamque Virginem reliquis omnibus feminis formæ elegantia excelluisse, docent communiter Doctores, Richard. Vist. cap. 26. super Cant. D. Anton. 4. p. summa Theologica, tit. 15. c. 10. §. 2. And. Hierosoly. serm. de assumpt. Albert. Mag. tract. de Virgine, Dion. Carthuf. lib. 1. de laudib. Virg. art. 34. imò & Greg. Naz. in tragædia de Christo patiente. Idemque legitur reuelatum fuisse sanctæ Brigittæ lib. 1. suarum reuelat. c. 50. 51. Vnde etiam Cant. 1. appellatur *pulcherrima inter mulieres*: & cap. 5. *pulcherrima mulierum*. Cuiusmodi autem fuerit forma Virginis, tradit Nicephorus lib. 2. histor. Ecclesiast. cap. 23. ex Epiphaniò his verbis: Mores eius, & staturæ eius modus (vt inquit Epiphanius) talis fuit. Erat in rebus omnibus honesta, & grauis: pauca admodum, eaque necessaria loquens: ad audiendum facilis, & perquam affabilis, honorem suum, & venerationem omnibus exhibens: statura mediocri, quamuis sint, qui eam aliquantulum mediocrem longitudinem excessisse dicant: decenti dicendi libertate aduersus homines omnes vta est, sine risu, sine perturbatione, & sine iracundia: maxime: colore fuit frumentum referente, capillo flauo, oculis acribus, subflauas, & tanquam oleæ colore pupillas habentibus, supercilia inflexa, & decenter nigra, nasus longior, labia florida, & verborum suauitate plena: facies non rotunda, & acuta, sed aliquanto longior: manus simul, & digiti longiores: erat denique factus omnis expertus, simplex, minimeque vultum fingens, nihil mollice secum trahens, sed humilitatem præcellentem colens: vestimentis, quæ ipsa gestauit, coloris natui contenta fuit, id quod etiam nunc sanctum capitis eius velamen ostendit, & vt patet dicam, in rebus eius omnibus multa diuinitus inerat gratia. Hæc Nicephorus.

Omnibus feminis excelluit pulchritudine B. Virgo. Rich. Vist. D. Antonin. And. Hieros. Alber. Mag. Dion. Carthuf. D. Gregor. Nazian. Cant. 1. 8. §. 5. 9. 17. Nicephorus. Mores eius, & statura.

Vestimenta eius natui coloris.

II. Et quidem consentaneum erat, vt Virgo esset pulcherrima, quæ speciosum præ filijs hominum erat paritura: consert enim parentum forma ad liberorum elegan-

elegantiam: tum etiam vt hac quoque ex parte inter Virginem, & filium maioris esset amoris occasio: vnde eam alloquens sponsus Cant. 6. *Pulchra, inquit, et amica mea, suavis & decorata sicut Hierusalem.* Quo loco est obseruandum comparari Virginem in pulchritudine vrbi Hierusalem, quia sicut in nobilissima aliqua ciuitate, & quæ multa habet ad conspectum præclara, non possunt omnia breui temporis spatio videri, ac notari: ita Virgo erat veluti vrbs quædam amplissima, cuius pulchritudo, de corisque varietas non poterat facile spectari. Erant nimirum in ea multæ visendæ spirituales virtutum porticus, multa palatia, multa arcia, turres, propugnacula, excelsa, ac sublimia ædificia, & reliqua omnia, quæ in vrbe aliqua nobilissima reperiri solent. Hinc est, quod D. Ioan. Damasc. orat. 1. de Natiuit. Maria, pulchre appellauerit Virginem venustatem naturæ. *O Deo, inquit, digna filia, humana natura venustus primigenæ matris Eue correctio, mulierum ornamentum: certabant inter se sacula, quodnam ortu tuo gloriaretur.* Hanc Virginis pulchritudinem due præter morem elegantes fœminæ adumbrarunt, vna Esther, de qua dicitur eius libro c. 2. *Erat Esther formosa valde, & incredibili pulchritudine, omnium oculis amabilis, & gratiosa videbatur:* altera Judith, cuius miram pulchritudinem demirantes Assyrii dicebant: *Non est talis mulier super terram in aspectu, in pulchritudine, & in sensu verborum* Judith. 11. Vnde & filia Hierusalem cum Virgine loquentes dicebant Cant. 5. *Quo abiit dilectus tuus, o pulcherrima mulierum: id quod dixerunt, cum ipsa culturam corporis negligeret, neque ardorem solis multum curaret naturalis decoris conferuandi gratia, vt ipsamet confitetur Cant. 1. Nolite me considerare, quod fusca sim, quia decolorauit me sol.* Itaque cum decolorata à Sole esset, adhuc tamen illam filia Hierusalem ex oris lineamentis pulcherrimam mulierem appellabant.

Quærit Dion. Carth. lib. 1. de laudib. Virgin. c. 39. num supernaturalis aliquis splendor in virginis vultu radiaret? Cui dubitationi respondet interiorẽ illam Virginis puritatem, & sanctitatem in eius facie visibiliter radiasse, tantamque fuisse, vt opus fuerit eiusmodi radiationem diuinitus temperari, quo posset cum hominibus conuersari. Idque probat ex eo, quod quamplurimi sancti cum ex contemplatione egrediebantur, igneam quendam splendorem vultu ipso præferrebant, & roseo quodam colore, luminèque Diuino perfundebantur. Præterea si Moyli accidit ex consortio Domini, vt vultus eius tanto splendore emicaret, vt non possent filij Israël in faciem eius intendere, opusque esset velo faciem operire, Exod. 34. cur id denegandum sit Virgini, cuius tanta erat cum Deo familiaritas? In quo quidem Virgo beatissima similis fuit filio, in cuius vultu docet D. Hieron. super 9. cap. Matth. quendam radium Diuinitatis coruscasse, quo omnium animos ad sui amorem pertrahebat: indeque factum, vt non temerè Matthæus vno tantum eius verbo incitatus telonium reliquerit. Christo que adhaerit. *Certe, inquit Hieron. fulgor ipse, & maiestas Diuinitatis occulta, quæ etiam in humana facie relucebat, ex primo ad se videns extrahere poterat aspectu.* Sicigitur Virgo mira sui vultus pulchritudine, cælestique quodam splendore exterius micante, videlicet ex interna mentis harmonia redundante omnium ipsam intuentium amorem conciliabat. Illud tamen obseruandum, cum tam eximia esset Virginis pulchritudo, nunquam tamen intuetes ad sinistram aliquam cogitationem, vel motum, sed ad castitatem, purissimumque amorem incitasse, quemadmodum docet D. Ambros. lib. de institutione Virginis, cap. 7. D. Bonau. in 3. dist. 3. 1. art. 2. Alens. 3. p. summa q. 9. memb. art. 1. vbi ait Virginem suo aspectu concupiscentiæ motus extinxisse, diuus Tho. in 3. dist. 3. q. 1. art. 2. quæstiuncula prima, vbi id tribuit singulari effectui gratiæ, qua Virgo abundabat: aliàs enim naturalis forma ad id omnino

B. Virgo
vrbs, in qua
multa visen-
da.

D. Io. Dam.
Item huma-
na natura ve-
nustus.

Esth. 2. 15.
Virginis pul-
chritudo in

Esther, &
Judith adu-
brata.

Judith 11. 19.
Cant. 5. 12.
Cant. 1. 6.

III.
Dion. Carth.
Supernatu-
ralis splendor
in vultu Vir-
ginis radia-
bat.

Exod. 34.

D. Hieron.
Radium diuini-
tatis in
vultu Christi
coruscabat.

D. Ambros.
D. Bonau.
Alens.
Aspectus
Virginis in-
tegritatem
conseruabat.

Titelman. non sufficeret. Denique Titelman. in annotationibus in Psal. 44. super illa verba
 Psal. 44. 5. *speciosus forma pra filiis hominum.* Non sunt praetermittenda verba Ambrosij. *Tanta,*
 D. Ambrosius inquit, erat eius gratia, ut non solum in se virginitatem seruaret: sed etiam si quos iniuisset
 integritatis infigne conferret.

De spiritali Virginis pulchritudine in genere.

SECTIO VI.

I.
 Corporis, me-
 isque pul-
 chritudo vn-
 de oritur.
 Cant. 6. 4.

Septuag.
 R. Abraham
 De pulchri-
 tudine men-
 tis Virginis
 quam glo-
 rietur Deus.
 R. Salom.

Sicut pulchritudo corporis ex apta membrorum compositione cum quadam
 coloris suavitate oritur, ita pulchritudo mentis ex virtutum inter se conci-
 nentium nexu, & varietate cum suavitate coloris, quem charitas utpote ardens, &
 rubicunda virtutibus omnibus aspergit, proficiuntur. Igitur tanta fuit haec in
 Virgine pulchritudo, ut Deus ipse de tam perfecti operis elegantia quasi iactabu-
 dus dixerit Cant. 6. *Averte oculos tuos a me, quia ipsi me auolare fecerunt.* Quo loco est
 obseruandum pro eo, quod 70. & nos habemus, *me auolare fecerunt,* esse Hebraicè,
 אהרתי, à radice אהר, quae significat roborare, superare, extolli, superbire. Vnde R.
 Abraham sic interpretatur: *Averte oculos tuos a me,* quia ipsi fortiores fuerunt me,
 praualuerunt mihi, & abstulerunt mihi robur meum, & Dominum meum: quasi
 nimitum Deus conspecta Virgine tanto incitaretur amore, ut deliquium mentis
 pateretur: & praeterea dominum sui amitteret, totum se Virginis esse confitens,
 quod proprium est amantium. Verum R. Salom. potius vult legendum esse, *Quia*
ipsi me superbire fecerunt: neque id pugnat cum editione vulgata: nam qui volant, se
 in altum extollunt, & in sublime feruntur, quae est superbientium conditio. Qua-
 re iuxta hanc postremam translationem fatetur sponsus se ad Virginis conspe-
 ctum quodammodo de sua potentia, & sapientia superbire, qui tam eximium, &
 pulchrum opus potuit, & nouit effingere. Itaque quia conspecta Virgine quo-
 dammodo: ut more nostro loquamur, periculum arrogantiae, & superbiae incur-
 rebat, sibi que ipse gloriabundus efferrit, & superbire videbatur, monebat huius
 periculi sponsam, commendabatque, ut à se oculos interdum auerteret: ne de tā-
 to opere sese praeter morem iactabundus efferreret. Atque huc videntur allusisse
 adolescentulae Hierosolymitanae, cum dixerunt Cant. 1. *Reli diligunt te:* pro quo
 70. transtulerunt, *Relitudo dilexit te:* quae verba Graeci Patres volūt esse adolescen-
 tularū, quae cum viderent sponsum conspecta sponsa animo deficere, & mentis pati
 deliquium, manifestè cōiecerūt maximo in illā amore inflamari. Itaque per quā-
 dam inuidiā dicebāt: *Relitudo dilexit te.* O te, inquit, felicē, o beatā, siquidē ipsa
 met relitudo, hoc est, spōsus, qui rectissimus est in amore, cuiusq; est certissimū,
 nullō que modo fallax de pulchritudine iudicium, te dignam praeter ceteris amore
 suo iudicauit: quare iam nihil nobis superest, cur te eū de pulchritudine certemus.

Cant. 1. 4.

II.
 Cant. 1. 9.
 Pulchritudo
 mentis Virg.
 equitatus
 Pharaonis
 assimilatur.

Haec spiritalis pulchritudo Virginis duplici, eaque elegantissima similitudi-
 ne explicatur in lib. Cant. vna est illa, quae habetur cap. i. vbi postquam sponsus
 eam pulcherrimam inter mulieres appellauerat, subiicit: *Equitatus meo in curribus*
Pharaonis assimilatus te amica mea, hoc est ad litteram, In curribus Pharaonis euertend-
 is, ac dissipandis similis fuisti equitatus meo firmissimo. Ea verò similitudo vi-
 detur primo aspectu ab instituto aliena: quid enim cōueniētiā habet cum equi-
 tatus pulchritudo: sed tamen aptissima est ad explicandam vim, qua pulchritudo
 Virginis, hominū, Angelorum, imo & Des ipsius amorem sibi cōciliabat, & quo-
 dammodo expugnabat, quasi spōsus diceret: Vsq; adeo pulchritudine excellis,
 ut oris tui species sit veluti equitatus quidam potentissimus ad omnium animos
 vincen-